

Dohľadové oznámenie:

Upozornenie NBS k distribúcii skupinového poistenia

Národná banka Slovenska identifikovala v rámci výkonu dohľadu nad finančným trhom podľa zákona č. 747/2004 Z. z. niekoľko obchodných modelov, ktoré obsahujú distribúciu skupinového poistenia, t. j. predkladanie ponúk na prístup ku skupinovej poistnej zmluve. Poistníkom takejto poistnej zmluvy, ktorý bezprostredne uzatvára zmluvu s poisťovňou, je spravidla podnikateľský subjekt ponúkajúci svojim klientom prístup k takejto poistnej zmluve, pričom tento podnikateľský subjekt sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti nezameriava na uzatváranie poistných zmlúv.

Súdny dvor Európskej Únie (ďalej len „SDEÚ“) vyniesol v období rokov od 2018 do 2023 rozhodnutia v niekoľkých relevantných prípadoch týkajúcich sa distribúcie skupinového poistenia, ktoré majú dopad na aplikáciu práva EÚ (najmä smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/97 z 20. januára 2016 o distribúcii poistenia, ďalej len „smernica IDD“) na takúto činnosť. Sumár predmetných rozhodnutí je uvedený v prílohe č. 1 tohto upozornenia.

Distribúcia skupinového poistenia¹ nie je explicitne vymedzená ako vykonávanie finančného sprostredkovania podľa zákona č. 186/2009 Z. z., avšak za účelom jej legitímneho vykonávania v súlade s legislatívnym rámcom a predmetnými rozhodnutiami SDEÚ je potrebné brať do úvahy kritériá, ktorými sú:

- 1) typ činnosti, ktorú subjekt vykonáva² a
- 2) existencia odmeny³ za takúto činnosť.

Očakávania NBS

Vzhľadom na informácie zo svojej činnosti NBS predpokladá, že viacero subjektov, ktoré v súčasnosti vykonávajú distribúciu skupinového poistenia, nevykonáva túto činnosť v súlade so zákonom č. 186/2009 Z. z., t. j. buď nedisponuje oprávnením podľa tohto zákona alebo neaplikuje jeho ustanovenia na činnosť zodpovedajúcu distribúcii skupinového poistenia, za predpokladu súčasného naplnenia vyššie uvedených kritérií.

NBS predpokladá, že subjekty, ktoré vykonávajú distribúciu skupinového poistenia, v prvom rade posúdia, či ich obchodný model možno podľa vyššie určených kritérií považovať za vykonávanie finančného sprostredkovania. Pri posudzovaní konkrétneho obchodného modelu dávame do pozornosti príklady uvedené v prílohe č. 2 tohto upozornenia, ktoré môžu slúžiť ako metodická pomôcka. Zoznam príkladov z praxe nie je vyčerpávajúci a poskytuje iba základné informácie potrebné na vyhodnotenie

¹ vzťahuje na všetky typy neživotného a životného poistenia podľa častí A a B prílohy 1 k zákona č. 39/2015 Z. z.

² činnosti, vykonávanie ktorých je finančným sprostredkovaním v sektore poistenia alebo zaistenia, sú vymedzené v § 2 ods. 1 a 4 zákona č. 186/2009 Z. z.

³ podľa § 4 písm. m) zákona č. 186/2009 Z. z. sa odmenou rozumie akákoľvek provízia, odplata alebo iný druh platby vrátane ekonomickej výhody alebo iná peňažná výhoda, nepeňažná výhoda alebo stimul, ktoré sa ponúkajú alebo poskytujú v súvislosti s činnosťami sprostredkovania finančnej služby

charakteru posudzovanej činnosti. Pri vyhodnocovaní konkrétnej činnosti je potrebné zohľadniť jej individuálne špecifiká, vrátane špecifik samotnej poistnej zmluvy.

Pokiaľ bude výsledok posúdenia pozitívny, NBS očakáva, že subjekty budú postupovať v súlade s regulačnými pravidlami týkajúcimi sa finančného sprostredkovania v sektore poistenia a zaistenia podľa zákona č. 186/2009 Z. z. To neplatí, ak by sa na takúto činnosť uplatňovala niektorá z výnimiek určená v príslušnej legislatíve, napríklad § 1 ods. 3 písm. b) zákona č. 186/2009 Z. z.

Tieto očakávania NBS sa týkajú ako subjektov, ktoré sú už v súčasnosti pod dohľadom NBS, ako aj subjektov, ktorých hlavný predmet činnosti nespadá pod dohľad NBS. NBS očakáva vykonanie vyššie uvedeného zosúladenia do 1. 7. 2024.

Následne NBS bude v rámci svojej dohľadovej pôsobnosti overovať, či uvedené očakávania boli naplnené, najmä či subjekty vykonávajúce distribúciu skupinového poistenia, získali náležité oprávnenie na takúto činnosť podľa zákona č. 186/2009 Z. z., resp. či na jej vykonávanie aplikujú príslušné ustanovenia zákona č. 186/2009 Z. z.

Zohľadňujúc rozhodnutia SDEÚ, NBS taktiež podnikne kroky na zabezpečenie legislatívnej zmeny s cieľom jasne začleniť distribúciu skupinového poistenia pod vykonávanie finančného sprostredkovania v zákone č. 186/2009 Z. z.

Príloha č. 1

Sumár relevantných rozhodnutí SDEÚ

Označenie rozsudku SDEÚ	Relevantná časť	Podstata pre otázky distribúcie skupinového poistenia
Rozsudok SDEÚ z 31.mája 2018 vo veci C-542/16 Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag a i.	Bod 43	Uskutočnenie prípravných činností vedúcich k uzavretiu poistných zmlúv je objektívnym pojmom a ďalej, že pojem „sprostredkovanie poistenia“ sa vzťahuje na výkon prípravnej činnosti vedúcej k uzavretiu poistnej zmluvy aj v prípade, že dotknutý sprostredkovateľ poistenia nemá v úmysle uzavrieť skutočnú poistnú zmluvu.
Rozsudok SDEÚ z 29. septembra 2022 vo veci C-633/20 TC Medical Air Ambulance Agency	Výrok rozsudku a body 41 až 44 a 59	Pod pojem „sprostredkovateľ poistenia“, a teda pod pojem „distribútor poistenia“ patrí právnická osoba, ktorej činnosť spočíva v tom, že svojim zákazníkom za poplatok, ktorý od nich dostáva, ponúka dobrovoľné členstvo v skupinovom poistení, ktoré predtým uzavrela s poisťovňou, pričom toto členstvo oprávňuje týchto zákazníkov na poistné plnenia najmä v prípade ochorenia alebo úrazu v zahraničí (bod 59. a výrok rozsudku). Tento rozsudok v bode 43 ďalej uvádza, že každá z týchto činností (pozn. – činnosti na ktoré odkazujú definície pojmu „sprostredkovateľ poistenia“ uvedené v článku 2 bode 5 smernice 2002/92 a v článku 2 ods. 1 bode 3 smernice 2016/97) sama osebe predstavuje činnosť sprostredkovania poistenia. Okrem toho SDEÚ spresnil, že tieto činnosti sú formulované široko a že predovšetkým spočívajú nielen v ponúkaní a navrhovaní poistných zmlúv, ale aj vo vykonávaní iných prípravných prác vedúcich k uzavretiu týchto zmlúv bez toho, aby povaha uvedených prípravných prác bola nejakým spôsobom obmedzená a ďalej v bode 44, že hoci znenie článku 2 bodov 3 a 5 smernice 2002/92 a článku 2 ods. 1 bodov 1 a 3 smernice 2016/97 výslovne neuvádza činnosť, akou je činnosť uvedená v položenej otázke, definície obsiahnuté v týchto ustanoveniach treba chápať tak, že zahŕňajú takúto činnosť. Ďalej v bodoch 41. a 42. tohto rozsudku SDEÚ uviedol, že „...podmienku týkajúcu sa existencie odmeny považovať za splnenú, keďže každé pristúpenie zákazníka

		<p><i>právnickej osoby, ktorá uzavrela zmluvu o skupinovom poistení s poisťovňou a ktorá z tohto dôvodu platí tejto spoločnosti poistné, vedie k platbe v prospech tejto právnickej osoby...“ a ďalej, že „...je irelevantné, či platbu pri každom pristúpení ku skupinovej poistnej zmluve v prospech právnickej osoby, ktorá uzavrela túto zmluvu s poisťovňou, vykonávajú pristupujúci členovia ako protihodnotu za práva na poistné plnenia, ktoré im táto osoba postúpila, a nie poisťiteľ, napríklad vo forme provízie...“.</i></p>
<p>Rozsudok SDEÚ z 24. februára 2022 v spojených veciach C-143/20 a C-213/20 A v O and G.W. and E..S. v A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S.A.</p>	<p>Výrok 1. rozsudku a bod 92</p>	<p>Článok 36 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/83/ES z 5. novembra 2002 o životnom poistení sa má vykladať v tom zmysle, že informácie, ktoré sú v ňom uvedené, sa musia poskytnúť spotrebiteľovi, ktorý ako poistený pristupuje k zmluve o skupinovom životnom poistení spojenej s podielovými fondmi uzavretej medzi poisťovňou a podnikom, ktorý je poisťníkom. Je povinnosťou poisťovne poskytnúť tieto informácie podniku, ktorý je poisťníkom, ktorý ich musí poskytnúť spotrebiteľovi pred jeho pristúpením k tejto zmluve, spolu so všetkými ostatnými spresneniami, ktoré sa ukážu byť nevyhnutné vzhľadom na jeho požiadavky a potreby.</p>

Príloha č. 2

Príklady obchodných modelov

Príklad č. 1: Obchodník s cennými papiermi ponúka klientom, ktorým poskytuje investičné služby, životné poistenie a ponecháva si alebo prijíma odmenu za prístup klienta ku skupinovej poistnej zmluve alebo si ponecháva časť poistného ako odmenu.

Obchodník s cennými papiermi získava odmenu za distribúciu skupinového poistenia (v predmetnom kontrakte je poisťníkom), v rámci ktorého klienti dobrovoľne pristupujú k poistnej zmluve uzatvorenej medzi obchodníkom s cennými papiermi a poisťovňou. Vykonávanie takejto činnosti je považované za vykonávanie finančného sprostredkovania, na ktoré sa vyžaduje udelenie povolenia alebo registrácia finančného agenta v sektore poistenia a zaistenia, keďže je splnený znak odplatnosti vzťahu.

Podľa § 54 ods. 7 zákona č. 566/2001 Z. z. obchodník s cennými papiermi alebo pobočka zahraničného obchodníka s cennými papiermi nesmie vykonávať pre iné osoby iné činnosti ako investičné služby s výnimkou finančného sprostredkovania pre iné finančné inštitúcie a to v súlade so zákonom č. 186/2009 Z. z., pričom toto ustanovenie obsahuje aj iné výnimky. V tomto kontexte však obchodník s cennými papiermi – finančný agent musí dodržiavať aj § 32 ods. 1 zákona č. 186/2009 Z. z., podľa ktorého nesmie v súvislosti s vykonávaním finančného sprostredkovania prijímať od neprofesionálneho klienta akékoľvek peňažné alebo nepeňažné plnenie.

Príklad č. 2: Predajca elektroniky ponúka klientom poistenie produktov proti rozbitiu a krádeži formou dobrovoľného prístupu ku skupinovej poistnej zmluve uzatvorenej medzi predajcom elektroniky a poisťovňou, pričom prijíma odmenu za prístup klienta ku skupinovej poistnej zmluve alebo si ponecháva časť poistného ako odmenu.

Znaky odplatnosti a dobrovoľnosti sú splnené. Vykonávanie takejto činnosti je považované za vykonávanie finančného sprostredkovania, na ktoré sa vyžaduje registrácia finančného agenta v sektore poistenia a zaistenia, konkrétne sprostredkovateľa doplnkového poistenia. V konkrétnom prípade je potrebné vyhodnotiť uplatniteľnosť výnimky z požiadavky na registráciu v súlade s § 1 ods. 3 písm. b) zákona č. 186/2009 Z. z.

Príklad č. 3: Banka poskytujúca spotrebiteľské úvery svojim klientom poskytuje ako benefit bezplatné poistenie schopnosti splácať úver na základe skupinovej zmluvy medzi bankou ako poisťníkom a poisťovňou ako poisťiteľom. Za toto poistenie neinkasuje od klienta žiadne platby v podobe poistného alebo poplatkov. V obchodných podmienkach transparentne uvádza podmienky poistenia, i to, že osobou oprávnenou na výplatu poistného plnenia je banka. Banka od poisťovne nepoberá províziu v žiadnej forme a to ani v podobe podielu na zisku alebo podmienených zliav na poistnom s povinnosťou poisťovne vrátiť časť zaplateného poistného v prípade nižšej škodovosti alebo automatickej zľavy na poistnom na ďalšie poistné obdobie v prípade nižšej škodovosti.

V rámci svojej činnosti banka pri uzatváraní kontraktov na vlastné produkty banky nekoná v rozsahu definície finančného sprostredkovania, nakoľko poistením pokrýva vlastné riziko (riziko zlyhania protistrany – klientov) a poistné nie je uhrádzané z platieb klientov ale z vlastných zdrojov banky. V danom prípade nie je splnený ani znak typu činnosti (finančné sprostredkovanie) ani odplacnosť vzťahu.

Príklad č. 4: Škola organizujúca školské výlety a školské aktivity v priestoroch mimo areálu školy (lyžiarske výcviky, školy v prírode a pod.) má s poisťovňou uzavretú hromadnú poistnú zmluvu o poistení pre prípad úrazu, straty alebo krádeže vecí a zodpovednosti za škodu. Poistenými sú zamestnanci školy a žiaci, ktorí sa zúčastňujú na predmetných mimoškolských aktivitách a do poistenia sú zaradovaní formou zoznamu zasielaného poisťovni. Poistné vyberá škola ako poistník od žiakov ako poistených. Škola však nepoberá od poisťovne províziu v žiadnej forme. a to ani v podobe podielu na zisku alebo podmienených zliav na poistnom s povinnosťou poisťovne vrátiť časť zaplateného poistného v prípade nižšej škodovosti alebo automatickej zľavy na poistnom na ďalšie poistné obdobie v prípade nižšej škodovosti. Právo na poistné plnenie má žiak resp. zamestnanec školy, u ktorého nastane poistná udalosť.

Škola v rámci svojej činnosti síce vykonáva činnosť majúcu vecnú povahu vykonávania finančného sprostredkovania ((inkasovanie poistného, výpočet poistného (na základe určenej sadzby a počtu poistených na mimoškolskej aktivite) a spolupráca pri správe poistenia (zostavovanie zoznamov poistených)), avšak absentuje znak odplacnosti za vykonanú činnosť.